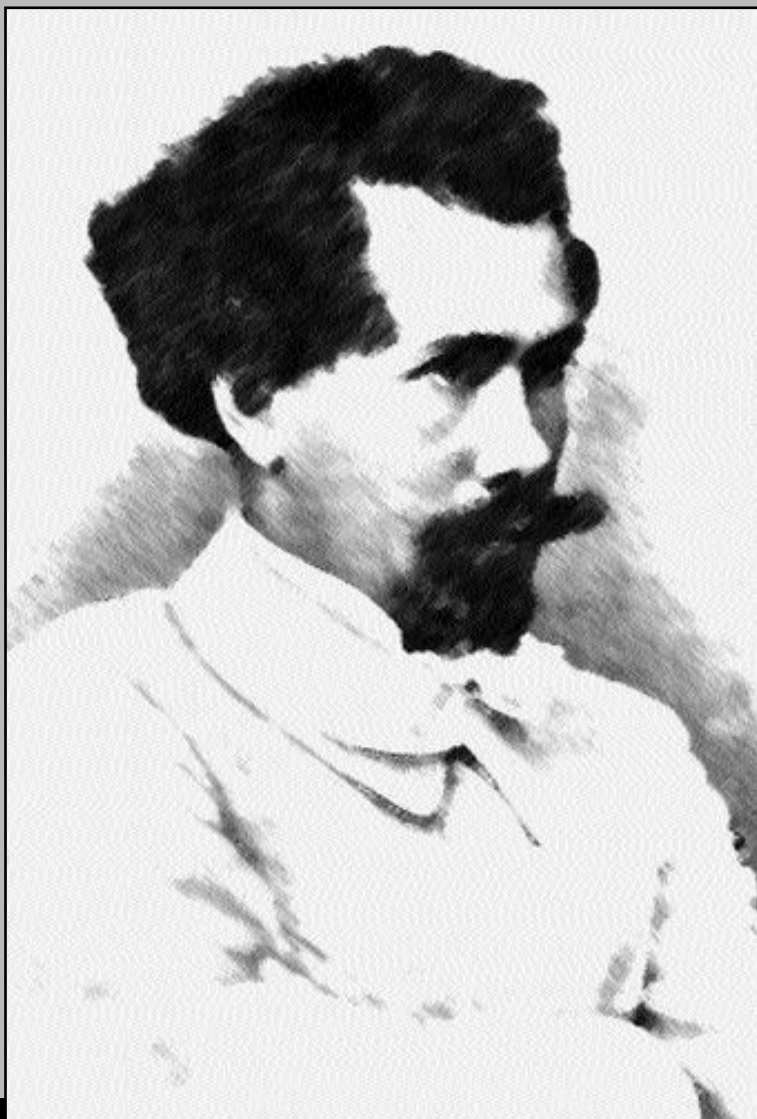

Barbu Ștefănescu Delavrancea
POVEȘTI, POVESTIRI, NUVELE

ANDREAS PRINT

2 Aprile 1858 – 29 Aprile 1918

Barbu Ștefănescu Delavrancea

Povești, povestiri, nuvele

Ediția a treia

Copertă: Vasile OLAC

ANDREAS PRINT

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DELAVRANCEA, BARBU ȘTEFĂNESCU
Povești, povestiri, nuvele / Barbu Ștefănescu
Delavrancea, - Ed. rev.- București: Andreas Print, 2014

ISBN 978-606-8271-00-2

DIFUZOR EXCLUSIV:
AGENȚIA DE DIFUZARE IVO PRINT,
Petru Maior 32, cod 011264
sector 1, București
Tel./Fax: 021.22.20.767;
E-mail: ivo_print@yahoo.com;
Site: www.editura-andreas.ro

© Editura ANDREAS, București, 2017

Toate drepturile asupra acestei editii sunt rezervate editurii

Redactare: Laura-Ivona DUMITRU
Copertă: Vasile OLAC
Tehnoredactare: Gheorghe DUMITRU

Bun de tipar: 02.01.2017; Coli de tipar: 11
Format (Z₆): 16/54x84 cm.
ISBN 978-606-8271-00-2

CUPRINS

POVEȘTI / 7

Palatul de cleștar / 7

Neghiniță / 15

Fata moșului / 27

Pravoslavnicul și slăninele / 42

Poveste / 46

Stăpânea odată... / 57

Moș Crăciun / 83

Micuții / 91

POVESTIRI ȘI NUVELE / 98

Bunicul / 98

Bunica / 102

Domnul Vucea / 106

Sultănica / 126

Hași-Tudose / 150

REPERE BIOBIBLIOGRAFICE / 169

REPERE CRITICE / 172

Palatul de cleștar

Cam pe la începutul vremilor, până unde praștia minții nu azvârle, se potrivește, așa, ca din scorneală, că omul era croit din alte foarfeci și cioplit din altă bardă.

Tot cu mâini și cu picioare era și pe-atunci, tot cu călcâiele la spate, dar de învârtea copacul smuls din rădăcină și mi-ți izbea la mir leii pustiilor, dihăniile cădeau tumba, cu labelle în sus, marghilindu-se a moarte.

Apele curgeau la vale și munții se ridicau în sus. Nu se pomeneau flori pe cer și stele pe pământ – ca pe la pârdalnicii noștri de stihari –, dar multe nu erau așa după cum sunt.

Împărații, de mureau în luptă de buzdugan, bine, iar de nu, li se uita de zile. Numai dacă barba le mătura țărâna la nouă coți în urmă, chemau pe unul din feciori, pe cel mai viteaz și mai cuminte, și-i dăruiau năframa, inelul, paloșul, stema și gonaciul, ca să poată împărăți și război în locul lor.

Apărarea și dreptatea atârnav de tăișul paloșului. Cu mintea cântăreau și hotărau, iar cu paloșul împărțeau. Și spun unii că pe atunci mergea mai bine cu minte dreaptă și fără de legi decât, ca în zilele noastre, cu legi drepte și cu minte strâmbă.

Pe-așa vremuri, se zice că ar fi văcut împăratul cu stema ruptă din soare în cel mai frumos palat de cleștar și peste cel mai înțelept și mai viteaz norod.

Nu era crai pe care împăratul cu stema ruptă din soare să nu-l fi domolit, că nici o oaste dușmană nu putea să-i stea împotriva. La vreme de adânci bătrâneți, sta înzăuat în fruntea ostașilor, călare pe un bidiviu ce arunca pe nări trâmbe de

fum și limbi de foc. Și toți ai săi prindeau la inimă și biruiau, c-așa li se părea lor cum era el de bătrân și înzilizit, tocmai ca o lance ruginită, care de-a pururea răpusesese pe oricine izbise.

Dar cât era de mare și de vestit, că se dusesse vestea până unde pământul e drob și piftie, de-a surda îi fură toate.

Într-o sfântă de vineri, cam pe la chindii, numai ce i se păru că stema din cununa împărătească se umflă și crește, crește ba cât oul de găscă, ba cât un pepene, și îndoi grumajii, și-l plecă la pământ. Înfricoșat, împăratul se luptă ce se luptă cu namila de diamant, iar la urma urmei căzu cu fața-n jos, podidindu-l un plâns de foc.

Nu trecu cât ai scăpăra din amnar și se apropiară de împărat, cu mângâieri și dezmierdări, odrasla lui de trei fete, ca trei zâne, surori și nepoate, care mai de care mai chipeșe și mai drăgălașe. Apoi veniră mai marii tronului și slugile ohavnice. Toți cu toții ieșiră ca dintr-o lacră, să cadă cu mătăanii, doar vor curma focul împăratului.

Cel mai de frunte dintre sfătuitoari aduse vorba cam așa:

– Luminate împărate, care paloș ca al mării tale n-a mai fost atâtea veacuri întunecat și frânt la războaie? Care împărăție a rămas, atâtea mari de vreme, neștirbită și cinstită pe fața pământului? Care răsură e mai învoaltă și mai rumenă ca domnița, fata cea întâi născută a mării tale? Care mură să fie mai neagră ca ochii celei mijlocii? Care rază mai luminoasă ca domnița cea mai mică? Apoi, luminate împărate, după atâtea noroace și bunătăți, ce-i fi având ca să te mai tânguiești?

Împăratul, de ochii neamurilor și-a norodului, curmându-și plânsul, mulțumi tuturor și, furișând sfios ochii în sus, văzu că stema nu e nici mai mare, nici mai mică de cum trebuia să fie.

Se potoli și făcu semn ca toți să plece. Își sărută părintește copilele și opri lângă dânsul pe sora lui cea mai mare, care era și cea mai înțeleaptă, și-i zise încet, că zidurile d-ar fi auzit, nu l-ar fi auzit:

– Surioară, surioară, lipește urechea ta de inima mea și ce-oi auzi, auzit să rămâie... Pe mine m-a ajuns grea bătrânețe, că uneori stema din frunte crește, crește, se întunecă, și de ce se-n-tunecă e mai grea, până ce se culcă la pământ. Vezi tu, pare-mi-se că-n această arătare e căderea mea și a neamului meu din scaunul domniei, că din cele trei împărătese ce mi-au slujit de soții n-am avut parte de parte bărbătească. Că făceau câte o fată și a doua oară cum făceau băiat, mureau și coconul, și muma coconului. Cea din urmă mi-a zis: „Măria ta, împărăția ce stăpânești a fost zidită de un bărbat și ori cade ori se-nsuțește de o femeie, iar de cocon de parte voinicească n-ai să ai parte“.

– Ei, doamne, și dumneata –îi răspunse soră-sa, mângâindu-l ca pe un copil speriat, eu văz că stema e cum era și tot la locul ei. Cât despre vorba muierescă, cea de pe urmă, ca și cea dintâi, tot fără noimă și fără de-nțeleș rămâne.

– Tată-l meu – urmă împăratul – mi-a zis: „Fătul meu, în cal îți las goana voinicului, în inima ta vitejia, în paloș biruința, iar la temelia «palatului de cleștar» odihna norodului tău. Acolo zac, la umbră, ferecate, patimele mari și mici, care fac pe om fericit și nefericit. Ia seama, fătul meu, că de le-i slobozi, ai să-ți vezi supușii pe unii în desfătări, iar pe alții în ahtieri. Ține aste patru chei și să nu cobori în cele patru încăperi de sub talpa palatului decât atunci când ți-o pieri o rază din frunte și măreția ți-o îndoi grumajii“.

Împăratul scoase din sân patru chei, una de aramă, alta de argint, una de aur și alta de diamant, și le dădu soră-sii și-i porunci să se ducă într-ascuns să deschidă și să coboare sub talpa de la răsărit a palatului și să cerceteze cuvântul înțelepciunii asupra stemei împărătești care, uneori, crește, se împătrește și se-ntunecă, și de ce se-ntunecă e mai grea, până ce-l doboară la pământ.

Noaptea, târziu, sora împăratului își făcu o cruce, își făcu două, își făcu trei și cum învârti cheia de aramă în broasca beciului de la răsărit, o vijelie îi amuți auzul, apoi locul pe care sta i se-nfundă până la glezne, până la brâu, până la gât, iar de-i trecu dincolo de creștet, o văpaie ce lumina fără să arză îi învălui obrazii.

La o cutremurare strașnică, două porți se deschiseră, la dreapta și la stânga și sora împăratului se pomeni într-o cameră cu totul și cu totul de aramă și când trecu prin alte două încăperi, una de argint și alta de aur, sora împăratului văzu minunea minunilor: stoluri de păsări, care cântau ca din tilinci de argint și zburau în toate părțile, și unele i se puseră pe umeri și-și răsfirau aripele luminoase, zornăindu-le ca pe niște bănuți de aur, vânturați din mână-n mână.

Când descuie broasca de diamant, sora împăratului împietri de spaimă... În prag se zvârcolea o namilă de balaur și-și despica fălcile cât să-nghită un călăreț cu cal cu tot.

Limbile lui, ca niște săgeți pârjolite, le azvârlea din beregată și le-nfigea pe nările nasului, scuișând clăbuc care se încheaga și se rostogolea bășici albe de mărgăritar. Solzăria lui era ca un curcubeu de-a lungul spinării.

– Ah! muiere cu suflet de bărbat, zise balaurul. Ține-ți îngerii, și ce-i vedea să nu te sperii, că cine ține cheile tainelor e și mai mare, și mai tare ca mine!

N-apucă să-și vină în fire sora împăratului, că strălucirea camerei de diamant îi luă ochii cu sclipirile de toate fețele.

Când se trezi, se feri în lături. Lângă ușă, trei femei, în cătușe și priponite la zid de trei belciuge groase. Cea dintâi ar fi fost frumoasă, de n-ar fi zâmbit și n-ar fi mișcat gura necontenit, clevetind fără noimă. A doua avea ochii verzi și bulbucați, ce scăpărau scânteii de mânie. A treia, groasă ca o butie, rumenă și voinică, și tot semăna, ca o soră bună, cu celelalte două, costelive și pițigăiate.